

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 5. An ad peccatum requiratur advertentia ad legem Dei & ad malitiam
objecti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

bertas, quã voluntarium ac liberum fuit in causa, peccato Originali & voluntate Adami peccantis. Et quamvis damnatio dicat, ad peccatum mortale, tamen eadem ratio est etiam de peccato veniali, hinc additur, & demeritum, quod etiam veniali convenit. Vide dicta l. 1. n. 743. & dicenda hic n. 74.

Q. 5. An ad peccatum requiratur advertentia ad legem Dei & ad malitiam objecti. R. Hæc questio videri posset otiosa, quia tamen anno 1699. 24. Aug. prodit scriptum hoc titulo, *Ecclesia Leodiensis Summo Pontifici Inn. X. &c. doctrinam Patrum Collegii Anglicani Societatis JESU Leodii denuncians, &c.* ideo autem denunciatur doctrina, quia ad malitiam peccati contrahendam requirit advertentiam ad legem Dei & ad malitiã objecti, necesse erit veritatem illam pluribus stabilire.

§. 1. Supponenda sunt hæc duo. 1. In omni peccato, quod committitur contra legem alterius, reperitur offensa: potest autem offensa esse vel materialis vel etiam formalis; tum est tantum materialis, si operans per suum actum det alteri motivum rationabile alicujus displicentiae, at tamen nesciverit vel non cogitaverit hoc ipsi displiciturum, uti si quis de honore alterius detrahat, nesciens vel non cogitans esse contra honorem, illa imminutio honoris justè displicet illi, qui inhonoratur, quamvis imminuens honorem non sciat vel non cogitet se detrahere. Offensa formalis tum est, si operans per suum actum det alteri motivum rationabile displicentiae, sciens & cogitans ad jus, quod alter habet, ne hoc fiat, & hinc meritò dicitur illum

formaliter offendere. Quòd si operans illam alterius displicentiam directè intenderet, esset offensa quæsitæ & formalissima. 2. Certum est, quòd à peccato formali excuset ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, uti constat ex dictis l. 1. à n. 735. An autem dari possit ejusmodi ignorantia invincibilis juris naturæ, examinatum est ibidem à n. 720., & satis demonstratum dari posse saltem quoad leges secundarias juris naturæ: quædonam autem ignorantia vel error censetur invincibilis, explicatum est ibidem à n. 743. His suppositis.

16. §. 2. Certum est ad peccatum prærequiri aliquam advertentiam ad legem Dei & ad malitiam objecti; ita doceat omnes communissimè, S. Aug. locis l. 1. n. 736. & 738. relatis: sufficit hinc ex l. 22. contra Faustum Manichæum c. 44., ubi loquens de incestu, quem in ebrietate commisit Loth, ait, quapropter culpandus est quidem, non tamen quantum ille incestus, sed quantum illa mereatur ebrietas. S. Th. etiam locis l. 1. n. 740. relatis; item 1. 2. q. 74 a. 6. toto. Item 2. 2. q. 89. a. 3. ille, qui ex lapsu linguæ falsum jurat, si quidem advertat se jurare & falsum esse, quod jurat, non excusatur à mortali, sicut nec à Dei contemptu; si autem hoc non advertat, non videtur habere intentionem jurandi, & ideo à crimine perjurii excusatur. Item de veritate q. 15. a. 4. ad 10., Dicendum, quòd antequam ratio delectationem perpendat vel nocumentum ipsius, non habet interpretativum consensum, etiamsi non resistat. Sequuntur S. Anton. Alb. M. Hsyr. Gers. Cordub. Alens. Angel. Silv. Armil. Conrad. Almain. Angest. Nider, Sor. Palud. Gabr. Cajet. cum Terillo in Reg. q. 63. à n. 6. Sequuntur etiam Isambert. 1. 2. q. 74. d. 5.

d. 5. a. 1. *Garnach.* 1. 1. q. 74. c. 3. col. 2. *Bonæsp.*
 T. 4. t. 2. d. 1. dub. 7. n. 108. *Jo. a. S. Th.* p. 3. q.
 84. a. 6. *Suar. Vafq. Sanch.* cum *Carden.* in 1. crisi
 d. 8. c. 2., qui subdit, cum hi tres DD. in ean-
 dem sententiam conspirant, mihi sunt adinstar
 plurium Universitatum. Accedunt *Azor* l. 1. c.
 16. q. 5. *Gran.* de peccat. contr. 6. t. 5. d. 3. f.
 1. *Anton. Perez* de peccat. d. 2. c. 5. à n. 15. *Me-*
rat. de pecc. d. 7. f. 15. *Laym.* l. 1. t. 3. c. 5. n. 13.
J. Sanch. d. 19. *Gob.* in *Quin.* t. 5. c. 9. n. 83. alique
 innumeri ex omni statu, & speciatim omnes n.
 216. referendi, qui cum ad mortale requirant
 advertentiam plenam & perfectam, ad omne
 peccatum requirunt saltem imperfectam: Nihilo-
 minus oppositæ opinioni, saltem favent *Eliz.*
 & *Camargo*, qui posterior p. 1. l. 2. contr. 4. à n.
 527. lamentabiliter deplorat eorum cæcitatem,
 qui ad formale peccatum requirunt actualem
 aliquam cognitionem malitiæ. Rationes nostræ
 sunt, 1. quia nihil est volitum nisi præcognitum,
 ergo voluntas non potest ferri in malitiam mo-
 ralem, nisi intellectus aliquo modo præcogno-
 scat. Neque præcognitio illa est in potestate vo-
 luntatis, alioquin ad volitionem illius prære-
 quiretur alia præcognitio, quæ etiam deberet ef-
 se in potestate voluntatis, & consequenter ite-
 rum per aliam præcognitionem, sicque in infini-
 tum. 2. Nemo peccat, quin possit vitare peccatū,
 ob hanc ipsam rationem, quia peccatum & quia
 malum est, sed ob eam rationem vitare non po-
 test, nisi præcognoscat esse peccatum, sive con-
 tra legem, & esse malum, ergo. *Conf.* nam si ego
 pecco, quamvis hîc & nunc non habeam ullam
 cognitionem legis prohibentis vel malitiæ obje-
 cti.

ſci, ergo pecco, quando mihi impoſſibile eſt vi-
 tare peccatum, nihil enim habeo, quo movear
 ad conatum reſiſtendi vel ad voluntatem omit-
 tendi peccatum, ergo homini juſtificato volenti &
 conanti ſecundum præſentes, quas habet, vires, ali-
 quod Dei præceptum eſt impoſſibile; de eſt quoque gra-
 tia, quã poſſibile ſiat, quæ eſt prop. 1. Janſenii, da-
 mnata: Et quæ ad hæc reſpondet Eliz. in doct.
 mor. l. 5. q. 12. §. 2., planè non ſatisfaciunt. 3. Si
 non prærequireretur cognitio legis & malitiæ
 objectivæ, ignorantia invincibilis non excuſaret
 à peccato, ſed excuſat, uti n. 15. dictum eſt; Un-
 de à contrario ſic argumentor; ſecundum Ad-
 verſariis, ignorantia legis & malitiæ poteſt dici
 vincibilis & eſſe culpabilis, quamvis nulla adfue-
 rit cognitio legis vel malitiæ, ſed quando nulla
 adfuit cognitio legis vel malitiæ, ignorantia eſt
 invincibilis, ergo quando ignorantia eſt invin-
 cibilis, ignorantia poteſt dici vincibilis & eſſe cul-
 pabilis, quod aperte repugnat. Conf. nam Adver-
 ſarii, uti fatetur Eliz. §. 9., non poſſunt offende-
 re, quid plus adſit, quando talis ignorantia eſt
 vincibilis, quàm quando eſt invincibilis, ſi ad
 vincibilem nulla prærequiratur cognitio: quam-
 vis enim dicant nobis dari à Deo ſatis multos
 impulſus bonos & à conſcientia remorſus, ta-
 men non dantur nec ſervire poſſunt ad vitan-
 dum hoc peccatum, niſi à nobis aliquo modo
 cognoscatur hæc malitia vitanda. Videri poteſt
 Terſt. à n. 15.

- 17 *Obijciunt.* 1. Multi peccarunt non advertentes
 malitiam, ſic enim dicitur Sap. 14. v. 16. *Conva-
 leſcente iniqua conſuetudine hic error tanquam lex cu-
 ſtoditas eſt: Prop. 14. v. 12. Eſt via, quæ videtur ho-
 mini*

mini iusta, novissima autem ejus deducunt ad mortem. Danielis 13. v. 9. Senes everterunt sensum suum & declinaverunt oculos suos, ut non viderent cœlum, neque recordarentur judiciorum justorum. Joan. 16. v. 2. Venit hora, ut omnis, qui interfecit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Paulus Act. 26. v. 9., existimaveram me adversus nomen JESU Nazareni debere multa contraria agere. Qui nesciens peccavit, inquit S. Aug. retract. l. 1. c. 15., quia voluit, fecit, etiamsi, non quia voluit, peccavit, nesciens peccatum esse, quod fecit; ita nec tale peccatum sine voluntate esse potuit, sed voluntate facti non voluntate peccati, quod tamen factum fuit, hoc enim factum est, quod fieri non debuit. Item Epist. 47. Si quis bonum putaverit esse, quod malum est, & fecerit, hoc putando utique peccat. S. Bern. Epist. 77. ad Hug. de S. Vict. ait, si peccatum ignorantie nullum est, non ergo peccavit Saulus, qui persecutus est Ecclesiam Dei, quoniam quidem ignorans hoc fecit, manens in incredulitate &c. Addit, sed & frustra salvator in Cruce pro suis orabat crucifixoribus, quippe nescientibus, ipso teste, quid facerent, & ita nequaquam peccantibus, si enim cognovissent, nunquam Dominum gloria crucifixissent &c. Subdit, nunquid non ex his satis apparet, in quantis jaceat ignorantie tenebris, qui ignorat peccari posse interdum per ignorantiam? R. n. ass. In adductis locis sermo est de errore vel ignorantia vincibili; item de conscientia vincibiliter erronea, quæ à peccato non excusant, sed prærequirunt vel adjunctam habent aliquam cognitionem legis & malitiz. Vide dicta l. 1. n. 744. & dicenda hîc à n. 222.

Inst. Zelus Sauli probat, quòd peccavit cum omnimoda ignorantia actuali, sive sine remorsu

su & scrupulo , quando persequeretur Ecclesi-
am, ita Eliz. q. 11. §. 9. R. n. aff., nam Zelus il-
le erat cum passione & pertinacia conjunctus ,
qualem etiam sæpe habent hæretici formales ,
aut homines invidi persequentes hostes suos ;
neque ignorare poterat Saulus signa credibilita-
tis pro Christo , de quibus erant publici sermo-
nes.

18. *Obji. 1.* Synodus Palæstina hunc Pelagii &
Celestii errorem damnavit , Oblivio & ignorantia
non subjacent peccato , quoniam non eveniunt secun-
dum voluntatem sed secundum necessitatem. R. Solu-
tionem datam esse l. 1 n. 737.

19. *Obji. 3.* S. Anselm. super illud ad Rom. 1.
Propter quod tradidit illos, ait, Qui igitur cognoscen-
tes Deum , non sicut Deum glorificaverunt , ex eo pecca-
to & causa peccati ad hoc quoque perducti sunt , ut ad
cultum serpentium & volucrum raperentur , sed qui
per hanc cecitatem usque ad immunditiam carnis &
contumelias ceciderunt , ipsa infidelitatis eorum cæci-
tas precedenti intellectui & peccatum est & pœna pec-
cati , prioris namque peccati merito subsequentium
peccatorum fovea legitur , ut qui malum sciens perpe-
trat , deinceps justè in aliis nesciens cadat. Et infra,
Sicut ex sua culpa hoc putaverunt , sic ex eadem culpa
factum est , quod tradidit illos Deus in reprobum sen-
sum , ut putarent omnia reprobanda esse facienda , &
cum jam turpia operarentur , nescirent se malum ope-
rari. S. Isid. apud Eliz. §. 7. ait, ignorantia , quid sit
dignum culpâ , non sentit ; ignorantia , nec quando de-
linquit , cognoscit , hinc Augustinus dicebat , eò insana-
bilius peccabam , quò me peccare nesciebam R. S. An-
selm. per Tò tradidit , significat Deum in pœnam sub-
traxisse gratias majores , & permisisse labi in er-
rores,

rores, ita ut postea vincibiliter errantes aut nescientes, gravius laberentur. S. Isid. & S. Aug. loquuntur de ignorantia culpabili, ex qua pergens peccare redditur ab assuetis quasi insensibilis, nec efficaciter cogitat de malis, quæ peccando sibi accersit.

Obj. 4. S. Th. quod l. 8. a. 13. ait, Illud, quod 20.
agitur contra legem, semper est malum, nec excusatur
per hoc, quod est secundum conscientiam: Et 1. 2. q. 19.
a. 6. ad 2. Voluntas concordans rationi humanæ non
semper est recta, nec semper est concordans rationi eter-
næ: Rationem dat ad 1. Quia ad hoc, ut dicatur ma-
lum id, in quod fertur voluntas, sufficit, sive quod secun-
dum suam naturam sit malum, sive quod apprehenda-
tur ut malum, sed ad hoc, quod sit bonum, requiritur,
quod utroque modo sit bonum. R. Quod est contra
legem, semper est materialiter malum, ne tamen
sit formaliter malum, excusatur per conscien-
tiam invincibiliter erroneam: similiter quod se-
cundum suam naturam est malum, semper est
materialiter malum, quamvis non apprehenda-
tur, sed non ideo refunditur formalis malitia in
actum, alioquin ignorantia vel error invincibi-
lis non excusaret. Vide dicta l. 1. n. 740.

Obj. 5. Si ad peccatum requiritur adverten- 21.
tia malitiæ, ergo quanto peccator est magis
corruptus, vel excecatus, vel suis passionibus
abreptus, tanto minus peccat, quia minus ad-
vertit malitiam. R. Tanto minus peccat, simpli-
citer, v. secundum quid, aut illa speciali mali-
tiâ, quam habet objectum secundum se, c. Cor-
rupti, excecati, passionati communiter habent
actus intensiores; item adjunctum quendam
contemptum Dei aut legis, & hinc aggravatur
culpa;

culpa; deinde cum inadvertentia malitiae in illis sit vincibilis & culpabilis, simpliciter non excusat; & quoad excucatos, hi directe excludunt inspirationes divinas, ac positive resistunt Spiritui Sancto cum duritia cordis, & hinc quoque sunt minus excusabiles: in quantum tamen illa inadvertentia minuit libertatem, in tantum secundum quid minuit culpam. Quod si supponas adesse absolutam inadvertentiam, ita ut nullo modo cogitetur de malitia huius objecti, quamvis ignorantia vel incogitatio sit culpabilis, opus ex ea sequens non habebit malitiam specialem, nisi precise illius negligentiae vel neglectus sciendi & advertendi, nec erit imputabile ratione sui, sed tantum ratione causae, v. g. si quis hic & nunc absolute, attamen vincibiliter ignoret malitiam mendacii, peccat quidem mentiando, non tamen contrahit malitiam specialem mendacii, sed tantum negligentiae vel neglectus in cognoscenda vel advertenda illa malitia, ignorantia enim absoluta, sive sit vincibilis sive invincibilis, facit aequaliter non cognosci malitiam, ergo etiam non contrahi, cum non sit volibilis, adeoque nec contrahibilis per voluntatem, nisi cognita sit per intellectum: fatendum tamen est corruptos, excucatos & passionatos, ordinarie saltem, retinere cognitionem etiam specialem malitiae sufficientem ad mortale. Videri potest *Teril. de consc. q. 17. à n. 32.*

Inst. 1. Est peccatum ejusdem speciei, sive quis sciens, sive ex ignorantia vincibili mentiatur, sed si mentiatur sciens, contrahit malitiam specialem mendacii, ergo etiam si mentiatur ex ignorantia vincibili. *32.* Est ejusdem speciei peccatum,

eatum; nulla supposita cognitione malitiæ mendacii, n, supposita aliqua tali cognitione, c; Et confirmantur hæc ex communi doctrina de conscientia, nam supposito, quod quis aliquid faciat cogitans esse quidem graviter malum, sed in genere tantum, ita ut nullo modo cognoscat, an sit malum hujus an illius speciei, quamvis peccet mortaliter, tamen non contrahit specialem malitiam alicujus determinatæ speciei, non enim est ratio, cur potius contraheret hujus quam illius speciei, cum æqualiter de omnibus non cogitet, contraheret tamen malitiam quasi communem omnibus malitiis, quia procedit cum aliqua comparatione animi & cum æquali periculo ad omnes, quæ hoc tantum sensu dici potest specialis, quod sit specie distincta à malitiis singularium specierum, quarum tamen specialem malitiam non habet, unde in confessione explicari debet hoc vel simili modo, feci aliquid cum apprehensione, quod in genere peccarem graviter. Dixi, si supponas, & ex supposito, quod nullo modo cognoscat malitiam specialem, nam ordinariè sufficienter cognoscitur malitia intrinseca illi objecto, circa quod quis occupatur. Vide dicta l. 1. n. 77. & dicenda hinc n. 228.

Inst. 2. Conscientia etiam vincibiliter errans obligat, secundum dicta l. 1. n. 43., sed si mentiens ex ignorantia vincibili haberet cognitionem aliquam malitiæ mendacii, non teneretur mentiri, sed posset suspendere actum ad magis examinandum, ergo. *Conf.* nam secundum omnes, conscientia alia est recta, alia erronea, alia dubia, alia scrupulosa; ergo erronea, nec est dubia;

bia, nec scrupulosa, ergo cum conscientia erronea nec est dubium nec scrupulus, ergo nec cognitio ulla malitiæ. Si dicas esse, saltem apprehensiones malitiæ, *Contrà*, cum his operari non est peccatum, quando enim credimus Trinitatem, sunt apprehensiones contrariæ, quæ nec impediunt fidem nec sunt peccatum, ita *Eliz.* §. 1. & 2. *R.* Si haberet aliquam cognitionem malitiæ mendacii, quæ sufficeret ad deponendam priorē conscientiam, quæ dicitur esse mentiendum, non teneretur mentiri, e, si haberet cognitionem ad hoc non sufficientem, n. min. & conseq. *Ad Conf.* Ergo cum conscientia erronea nec est dubium nec scrupulus de se sufficiens ad conscientiam erroneam deponendam, e, de se ad hoc insufficientis, attamen sufficiens ad contrahendam malitiā ob antecedentem errorem vincibilem, n. istam seq. & ultimam.

12. *Obji. 6.* Ignorantia & error contra fidem, item actus externi, v. g. adulterii, sunt in se formaliter peccata, quamvis nulla adsit cognitio malitiæ eorum, quia puniuntur à Deo, nihil autem punitur, nisi in se sit formaliter peccatum, ergo. Ita *Eliz.* susè q. 3. §. 3. item q. 4. & q. 7. §. 1. & 2. item q. 13. §. *R.* n. aff. secundum dicendum 64., puniuntur autem, non ratione sui, sed ratione actus interni, à quo causantur vel impediuntur.

13. *Obji. 7.* Sacerdos peccat peccato Sacrilegii, si desideret fornicari, quamvis expressè non cogitet se esse Sacerdotem, ergo inadvertentiā non excusat. *R.* n. conseq., quamvis enim id expressè non cogitet, attamen sufficienter & quasi experimentaliter atque exercitè id semper dicitur.

se scit, quia scit, qualis sit, saltem obscure & implicite, cognoscit enim se esse & non alium, qui talia agit, ignorare autem non potest se esse Sacerdotem, & ideo magis quasi horret illa peccata ac magis timet, quia est Sacerdos, ergo non habet ignorantiam invincibilem sui status nec inadvertentiam sufficientem ad excusandum à peccato. Quòd si supponas eum nullam omnino cognitionem habere sui status, nego contrahi specialem malitiam sacrilegii.

Obji. 8. Quando peccatum consequens est 24.
 poena peccati antecedentis, peccatur per peccatum consequens, licet ab hoc absit formalis libertas, ergo etiam licet absit actualis cognitio. *Probat*ur antec., nam *S. Th.* 1. 2. q. 19. a. 6. ad 3. docet posse aliquem ex suppositione erroris voluntarii esse necessitatum ad peccandum: Idem docent *S. Bonav.*, *Gabr.* & alii, & Ratio est, quia cum suppositio & necessitas illa sit sequens ex voluntate ipsa, non obest libertati actuum ex ea sequentium. *Conf.* nam ideo interna voluntas adulterii est mala, quia externum adulterium est malum, & non contrà, ergo male dicitur solos actus voluntatis esse propriè peccata, ita *Eliz.* q. 12. §. 4. B. n. antec., ejus prob. dist., *S. Th.* docet posse aliquem esse necessitatum ad peccandum, ita ut formaliter peccet per hoc, quod necessariò fit, n. ita ut formaliter peccet per solam illius necessitatis causam, à qua actus necessarius consequens, tantùm extrinsecè & denominativè dicatur peccatum, c; quidquid enim sine propria & formali libertate sequitur, non est in se formaliter peccatum, sed ad summum denominativè & in causa, uti sæpe dictum est. *Ad*

B 1

Conf. 2

Conf., distinguo, ideo voluntas adulterii est mala, quia extrinsecum adulterium est malum objective, c, quia est malum formaliter, n. ant. & conseq.

25. Q. 6. An cognitio legis divinae, vel malitia pro Deo displicentis ita praequiratur ad peccatum, ut daretur ignorantia invincibilis Dei, haec excusaret peccato formali contra Deum. R. Affirmative: ita communissime Auctores cum S. Th. 1. 2. q. 71. a. 6. ad 5., quod in Cap. 7. ad Rom. lect. 2. iterum innuit his verbis: Dicendum est, quod sine lege poterat quidem peccatum cognosci, secundum quod habet rationem inhonesti, id est, contra rationem existens non autem secundum quod importat offensam Dei. Idem tenent S. Bonav. Alb. M. Alens. Bellov. Ric. Alisiod. cum Cardin. de Lugo de Incarn. d. 5. & n. 74. Item Cardin. Palav. l. 7. c. 10. Remanente Deo penitus ignoto non cognoscitur ulla obligatio praeferendi bonum alienum bono proprio, aut praeferendi bonum proprium majus bono proprio minori, ex quarum obligationum violatione oritur inhonestas. Cardin. Aguirre T. 1, tr. 1. d. 5. s. 5. Impossibile est peccatum grave seu lethale, quod non sit offensam Dei, nequit autem esse offensam Dei invincibiliter ignorati, quis enim offendere dicatur, quem prorsus ignorat? Cardin. Sfondratus in nodo praedest., editionis Romae pag. 152., Colonienfis, 297. Cum peccatum sit essentialiter offensam & injuria Dei, sublata Dei cognitione necessario sequitur nec injuriam nec peccatum in aeternam poenam esse. Herin x de peccat. d. 5. q. 1. n. 9. Admissio casu talis ignorantiae (qui rarus aut brevis aut nullus est) admitti posset ab futuram a peccati ejusmodi strictè offensam formalem Dei. Mastrius 2. d. 6. de pecc. a. 3. n. 93. In eo casu (ignorantia

invin